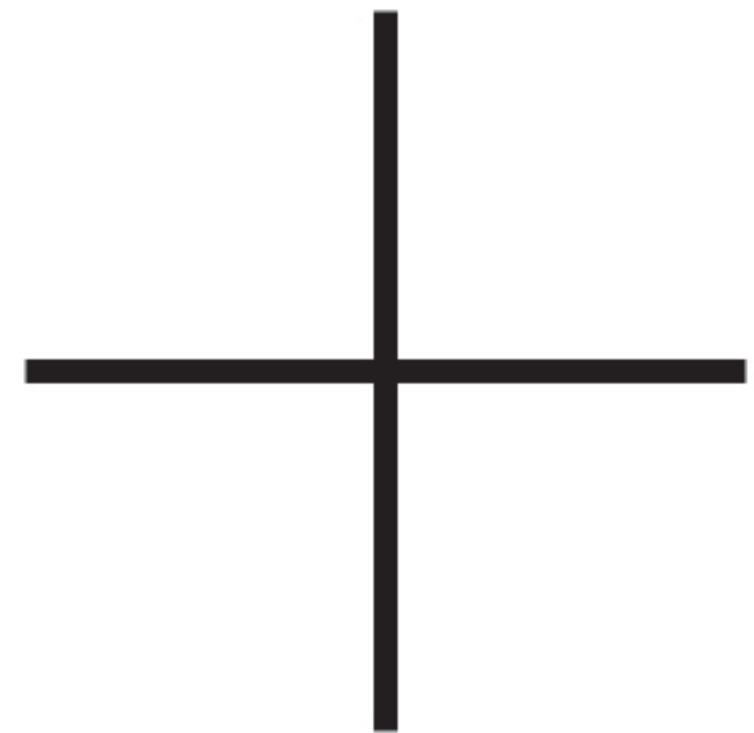

HŘBITOV JAKO PRŮNIK ŽIVOTA A SMRTI

OBSAH:

1. OBSAH
2. ESEJ
3. PŘÍSTUP K NÁVRHU
3. PRŮVODNÍ ZPRÁVA
5. - 25 OBRAZOVÁ DOKUMENTACE

OBSAH:

1. OBSAH
2. ESEJ
3. PŘÍSTUP K NÁVRHU
4. PRŮVODNÍ ZPRÁVA
5. OBRAZOVÁ DOKUMENTACE

ESEJ NA TÉMA POHŘBÍVÁNÍ

V knize o věčném životě se píše o církvi Elohimů. Je to náboženství, které oslovuje jedince, kteří jsou nespokojeni se současnou společností. Ti během přijímání odevzdají svůj biologický vzorek DNA, aby mohli být po své smrti uměle znovustvořeni. Věří, že se vědcům podaří odhalit tajemství oživení a nastane tak nový věk neolidů, kteří budou prakticky nesmrtelní. Titul nese název Možnost ostrova a je napsán francouzským spisovatelem Michaelem Houellebecqem. Tito lidé získali sebevražedné sklony a jeví známky odcizením od svého těla. Jejich existence na zemi byla po smrti zastoupena kyselinou deoxyribonukleovou, uloženou kdesi v mrazáku. Jelikož byli přesvědčeni, že se znovu na svět vrátí, neměli potřebu smutečního obřadu ani pohřbu. V některých případech se svými těly zacházeli velice kuriózně. Jeden nadšenec se například nechal slisovat do tvaru kuželkové koule.

Způsob pohřbívání lidí závisí na jejich představě, co se děje s člověkem, když zemře. Těmito otázkami, které přesahují lidský život, se zabývají především náboženství. Každé z nich nějakým způsobem věří, že když člověk zemře, jeho duše žije dál. Tak i tělu zemřelého přísluší jistá úcta. Některá věří ve vzkříšení na konci světa, jiná v opakovanou reinkarnaci a tak dále. Každá z církví má tak svůj vlastní názor, jak se správně rozloučit se zesnulým a jak se mají uchovat jeho ostatky. Absolutní ateismus neexistuje, ale jak je to s nevěřícími, s lidmi moderní společnosti, kteří se nepřiklání k žádné víře? Mají pohřby úměrné svému přesvědčení? Jsou pochováni, jak by si sami přáli? Přejí si být pochováni?

Česká republika zaujímá specifickou pozici ve způsobu pohřbívání. S 80,72% má nejvyšší míru kremace v Evropě. Ve světě patříme s Novým Zélandem a Japonskem k zemím s nejvyšším procentem uskutečněných kremací. Zatímco na těchto ostrovních státech chybí prostory pro hřbitovy, u nás se o popularitu pohřbů žehem zasloužila míra religiozity, na které má vliv i minulý režim. V Praze je situace podle Julia Mičocha, ředitele Pohřebního ústavu hl. m. taková: „*Pravdou je, že většina pozůstalých si přeje pohřeb malý, spíše rodinné rozloučení se zemřelým. Od řečníka pak požadují jen krátké poděkování za účast a květinové dary. Pohřby bez obřadu měly výrazný nástup v posledním desetiletí minulého století. & současnosti se drží někde mezi 40 až 50 procenty z pohřbů. Domnívám se, že hlavním důvodem jsou finance, ale pozůstalí uvádějí různé důvody od přání zemřelého až po odmítání obřadu jako stresujícího. Bohužel i nezáměr o zemřelého hraje svoji roli. Proč by si jinak*

přibližně 15 procent objednatelů pohřbení nevyzvedlo urnu se zpopelněnými ostatky?“ Důvodem, proč lidé opouštějí tradiční životní rituály, je z jednoho pohledu nejčastěji nedostatek financí. Lidé šetří a zbavují se výdajů, které pokládají za zbytečné, či bez kterých se mohou obejít. Navrací se doba, kdy se na důstojný pohřeb šetří celý život. Z druhého pohledu, který první nepopírá, je to skutečnost, že moderní společnost vytěsňuje vše, co se zdá na první pohled jako ošklivé na okraj, za hranice hezkého. T toho důvodu je téma smrti dnes, v době, která podporuje zdravý a dlouho produktivní život, tabuizováno podobně jako erotika v 19. století. Když mladé generaci položíme otázku, jak by chtěl být kdo pochován, jen vyjíměčně se setkáme s jasnou představou. Je to způsobeno právě tím, že se o daném tématu nemluví a tak se vytrácí část našich kořenů, kultury a smyslu civilizace. Zapomíná, se že smrt je neodlučitelnou součástí života. Někdy potřebujeme se zesnulými blízkými strávit trochu času. Zavzpomínat si s nimi, rozloučit se a smířit se s odloučením. Pociťt chladnou blízkost smrti, abychom se mohli nadechnout a žít zas dál. Pociťt smysl rodiny, představit si hluboké a tvrdé kořeny předků. Tyto pocity, které člověka staví na zem, které mu dávají odvalu a smysl ne náhodou vycházejí se smířením se se smrtelností. Samotná podstata člověka, se odlišuje od říše zvířecí právě tím, že člověk jako jediný tvor na Zemi si dokáže uvědomit svou vlastní smrtelnost. Tu si nejlépe uvědomujeme prostřednictvím smrti druhých, může to být při pozorování televizních zpráv, při úmrtí známého, či blízkého, nebo při návštěvě místa posledního odpočinku významné osoby. Když už o ní víme, můžeme si pocit přivodit i vědomostí vlastní smrti například při cestování neznámými místy. Takovému pocitu říkáme strach. Čím blíže se smrt nachází tím intenzivnější pocity cítíme. Smrt je podmanivá, vše zahalující, temná a nepochopitelná, ale taky utvrzující a životodárná.

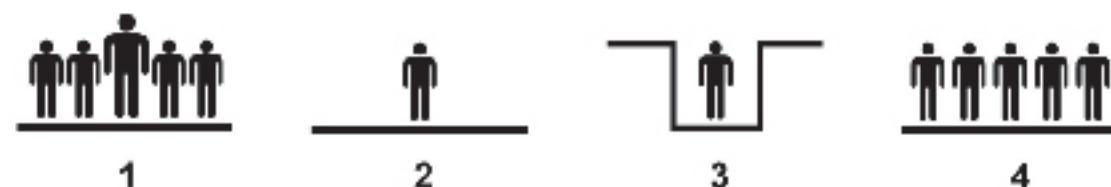
Již od nepaměti, kdy člověk získal dar představitivosti se lidé vypořádávají se smrtí. Z tehdejších bájí a pověstí a u dnešních primitivních přírodních národů můžeme odhalovat, jakými prostředky se smrtí nakládají. První rannou reakcí je útek, souvisí to s kultem démona, který jakožto neviditelné jsoucno obchází zemřelého a může zahubit i ostatní, dodnes některé kmeny v jižní Asii, přestože jsou do značné míry kolonizovány, opouští při úmrtí v osadě místo aniž by sklídily svá pole. Když se tělo vytratí, mají tendenci se k místu smrti vrátit a vykonávat obřady. Vytrácení úzce souvisí s přikrýváním nebo pohcovaním. To, co zde pohlcuje je příroda, Matka Země. Postupem času člověk démona smrti ovládl a začal nekonečný běh divadelních rituálů, které pomáhají pochopit smrt zkrze symboly a nápodobenství. Prostředkem tomu bývají vždy abstraktní umělecká díla (rituální tanec, smuteční hudba, báseň, pomník - socha,...). Můžeme tedy mluvit o imaginativní duchovní výtvarné kultuře (v kontrastu k ní bych rád uvedl brutálně realistická vyjádření smrti zkrz krvácející těla zkrze hororový film, zprávy, internet,...). Hřbitovy, pomníky, smuteční síně umové háje, kolumbária, rozptylové loučky, všechna místa posledního odpočinku, a tak dále jsou divadelní scény pro představení o smrti. Otázka je, jaká by měla být divadla, aby lidé začali chodit na svá představení? Tato představení se totiž nekonají pro široké publikum, je to

hra z které plyne ponaučení, hra pro jedince, pro jeho jedinečný život...

Komu zvoní hrana? Tobě.

PŘÍSTUP K NÁVRHU

Tato esej je úvodem k pochopení podstaty hřbitovů, které nejsou budovány pro zemřelé, nýbrž pro ty živé, kteří mají potřeby, se kterými se musí vypořádávat. Jsou dobré hřbitovy a jsou špatné, o tom co je dobré často říkáme, že na nás zapůsobilo, nebo že je to působivé, silné. Otázka, jakými prostředky na nás má působit silný hřbitov? Odpověď je takovými, jaký mají mít lidé pocity.

Člověk je v dnešní společnosti udržován ve vědomí, že vše co se kolem něj děje jde neustále v pokroku, - stále máme ekologičtější ledničky rychlejší auta, modernější muziku, vyspělejší zdravotnictví.... Neustále nás společnost nutí se stále zdokonalovat a být vrcholem pomyslné pyramidy (schéma 1). Co když se ale člověk v tom dění najednou ocitne sám? Bude na něj nejspíš působit beznaděj (schéma 2). V takovém případě se musí nachvilu uzavřít sám do sebe pochopit jádro celého problému (schéma 3), aby se mohl vrátit do hodnotného šťastného života a zaujmout místo ve společnosti (schéma 4).

Inspirací mi byly analogie spojení prostorů, pocitů a myšlenek, které znám jako je hloubka a klid, uzavřenost a zamyšlenost, cesta a poznání, voda narození....

Hřbitov jako průnik, konfrontace života a smrti ztvárněný jako cesta od přehlcenosti města, nevědomosti konce - návrat k počátku, zklidnění, pramen potoka, mladé vrby - následné uvědomění a pochopení, zářez, uzavřenost, kultura, řád, - přes divoký les a přírodní jezírka zpět k automobilu a každodennímu životu.

Hřbitov jako paradox situace světa živých - živý pod zemí - zemřelý nad ní

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

Pro projekt hřbitova a smuteční síně byla vybrána lokalita na rozhraní tří pražských čtvrtí Zličín, Třebonice a Stodůlky. Území se nachází na periférii mezi sídlištěmi Zličín a Stodůlky, přestože je z velké části obklopeno nákupními centry a průmyslovými objekty, svými kvalitami a dostupností tento nedostatek vyvažuje. Území je dostupné automobilem, MHD (zastávka 30m), pěšky (500m od terminálu Zličín). Jedná se o z části zalesněné bývalé pískovcové lomy se soustavou přírodních jezírek a pramenem Motolského potoka, který vytváří hlavní osu údolí, jenž se ohraničené trojúhelníkovým sevřením severní zkušební dráhy metra a jižní ulicí Sárská plynule svažuje a otevírá do koridoru Motolského potoka na východní hranici. Levý svah údolí byl upraven navážkou zeminy. Pravý svah údolí pramené oblasti Motolského potoka je vymezen skalním útvarem z bělohorských pískovců. Údolí je členěno do několika přírodních lokalit s typickou faunou a flórou - vodní plochy, porosty dřevin, mokřadní a bylinné porosty, sušší luční porosty a stepní porost. Přestože byla na území v roce 2005 průzkumem prokázána přítomnost vzácných porostů a rostlin, valná část dřeviny se stává z tmavých křovin, černého bezu, břízy, a ovocných stromů, které pro návrh nové náplně území nevyhovují. Výjimkou jsou stará vrba u prvního lomového jezírka a borová doubrava na jihovýchodu přecházející v terasovité dubové aleje. Soustava vysokých stromů na pravé straně potoka tlumí okolní ruch pocházející především od automobilové dopravy z jižního a západního směru. Považuji za vhodné tuto zeleň zachovat a v holých místech doplnit. Charakter této dřeviny předurčuje přírodní ráz, který nebude třeba často upravovat. Na opačné straně potoka je třeba uzavřít prostor obdobnou výsadbou. Území se tak uzavře vůči okolí vizuálně i fyzicky. Třemi jedinými transparentními body pro průchod do areálu se stanou hlavní vstupní brána nazápadním cípu, vedlejší brána na opačné východní straně a boční podružný vstup malou brankou.

Projekt zahrnuje 4 stavební části - s přístupem od západu: hlavní vstupní brána s přidruženým objektem květinářství a toalet; kolumbárium nad zářezem, kultivovaná zahrada odpočinku, symbolická přehrada a smuteční síň. Pro všechny objekty je uvažováno použití místního pískovce.

Uklidňující alej kultivovaných stromů směřuje k hlavní vstupní bráně, tyčící se 6 m vysoká stěna, s úzkým prostupem na počátku údolí mentálně rozlišuje prostředí, napovídá následující uzavřené prostory. Kompozičně je vjem velmi vyvážený a uzavřený. Po průchodu štěrbinou se otevírá zvolený počátek cesty a návštěvníci jsou odproštěni od okolního světa a vtáhnuti do hry otázek a rozhodování.

Směr chůze určuje meandrovitý potok lemovaný vrbami, jenž odděluje cestu vpřed od cesty návratu. Na rozcestí po pravé straně chůze bystrý potok postupně sílí s přítoky mokřin a pramenů nabývá na hloubce a uklidňuje se, vytváří v terénu zátoky a utiňuje atmosféru. Za

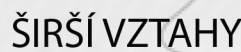
vlhkého počasí při tlakové výši se zde vyskytuje mlha zorplývající konkrétní lidské myšlenky. Při průchodem kolumbárem v zářezu pod úrovní terénu se návštěvník ocitá v paradoxní situaci, vyměňuje si roli s odpočívajícími, jejichž duše nad ním dohlíží svrchu. Je mu těsno, doléhají na něj emoce. Cesta je klikatá není jasně zřejmé, co bude následovat. Jako orientační body poslouží centrum s kašnou pro nabírání vody do konví, lavičky a stromy. Rafinovaně využitá záda hrobů návštěvníka odprošťují od osobních výzdob pozůstalých, může nerušen projít cestou zamyšlení a pokud chce navštívit konkrétní pomník, vystoupá po četných rampách nahoru do intimních uzavřených i propojených prostorů, kde může nerušeně zavzpomínat. Vydá-li se návštěvník od prvního rozcestí rovně zažije uvolněnou náladu, projde okolo mokřin a jezítka k zahradě odpočinku, opět je zde kladen důraz na intimitu pro pozůstalé, hroby jsou tentokrát uloženy v živém porostu. Oddělené od cesty. V těžišti území se nachází přehrada naplněná symbolikou vyjadřující vše co člověk nabil od narození a o čem přemýšlí před smrtí. Na jižní straně těleso hráze přechází v úzký průchod, který spojuje prostory hřbitova se smuteční síní. A vytváří jedinou možnou přístupovou cestu od východu. Smuteční síň je programově oddělena od hřbitova, disponuje svým vlatním příjezdem a parkovištěm. Zázemí síně je orientováno na opačnou severní stranu. Samotná místnost smuteční síně je velmi komorní, za jevištěm s rakví zesnulého je okno s průhledem na kompozici kříže a vodopádu. Na počátku obřadu je okno zatažené závěsem, po projevu následuje poslech skladeb kdy se bude uzavírat předzávěs. Po zatažení závěsu se zároveň odsunuje bokem rakev a roztahuje se závěs před oknem. Na konci reprodukce hudby se otevře předzávěs a na pozůstalé dolehne světlo z okna, následuje kondolence.

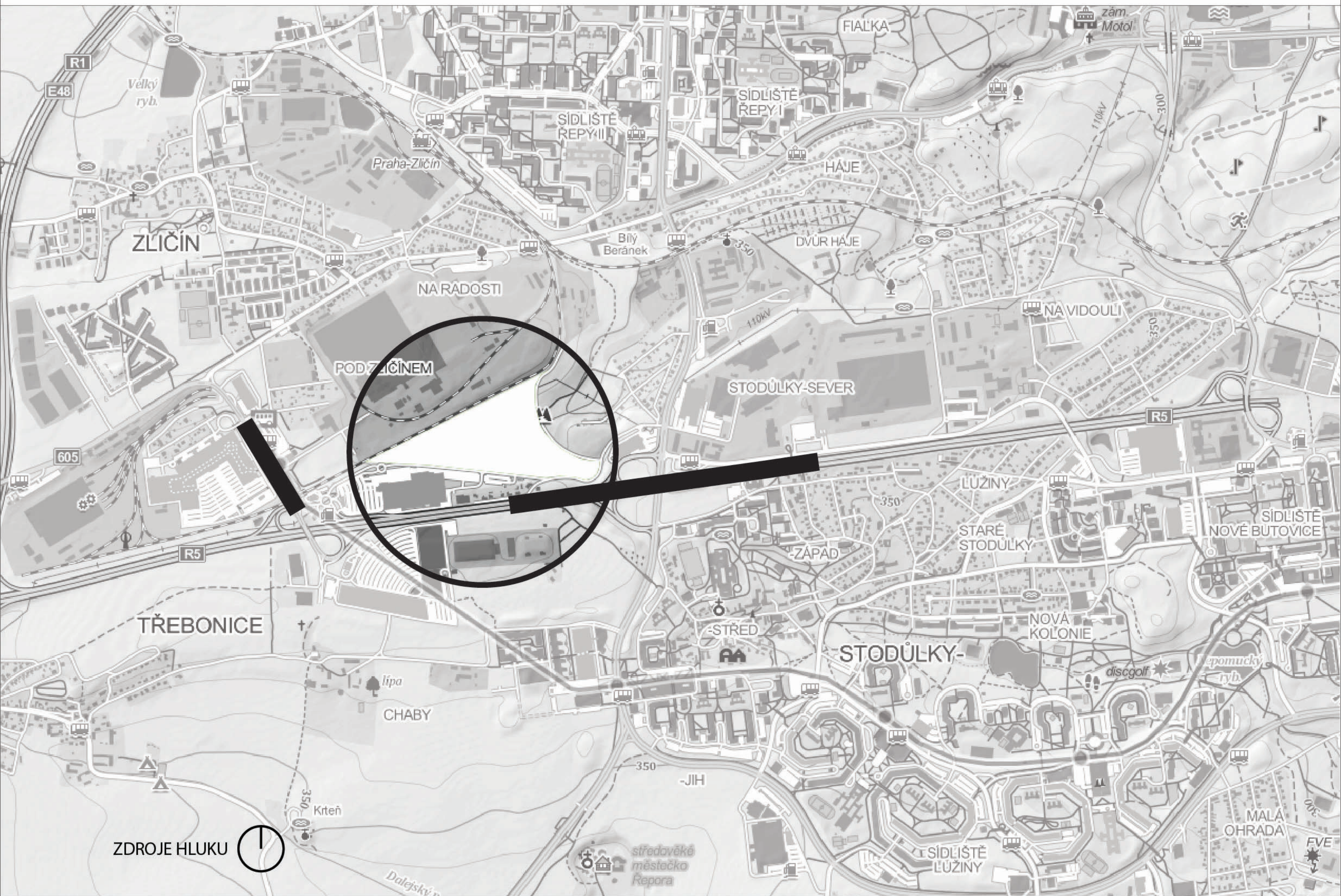
Vstupní brána se stává z betonového jádra obloženého pískovcovými deskami. Navazující objekt květinářství a toalet je částečně obsypán zeminou. Gravitační přehrada z části využije objem zeminy vyhloubené pro kolumbátium a z části zeminu pod vodní hladinou. Polovina stavebního díla přehradu sousedí s objektem smuteční síně, kde spoluvytváří atmosféru pro vykonávané obřady. Druhá polovina vytváří vstupní koridor, evokující zářez kolumbária. Objekt smuteční síně je dvoumotový lišící se ve výškách zastřešení plochou střechou. Vyšší část je navržena jako ŽB skelet vyplněný keramickým zdivem a slouží jako vstupní hala a smuteční sál. Nižší část je vyzděna z kremického zdiva a slouží jako zázemí, pro přípravu zemřelých a kanceláře. Hlavní vstup je orientován na jih a východ, vedlejší pro přijímání objednávek obřadů je z východu. Provozní vstup je ze severu na opačné straně uvažovaného příjezdu návštěvníků.

Dalšími předměty návrhu jsou 2 parkoviště na západním a východním konci pozemku, cesty úprava potoka, zdi, mobiliář, úpravy terénu, výsadba rostlin a umístění výtvarných objektů.

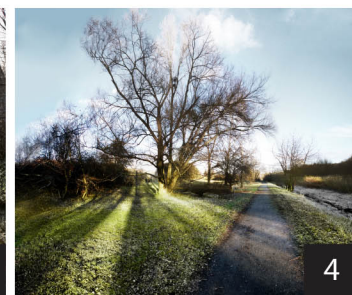
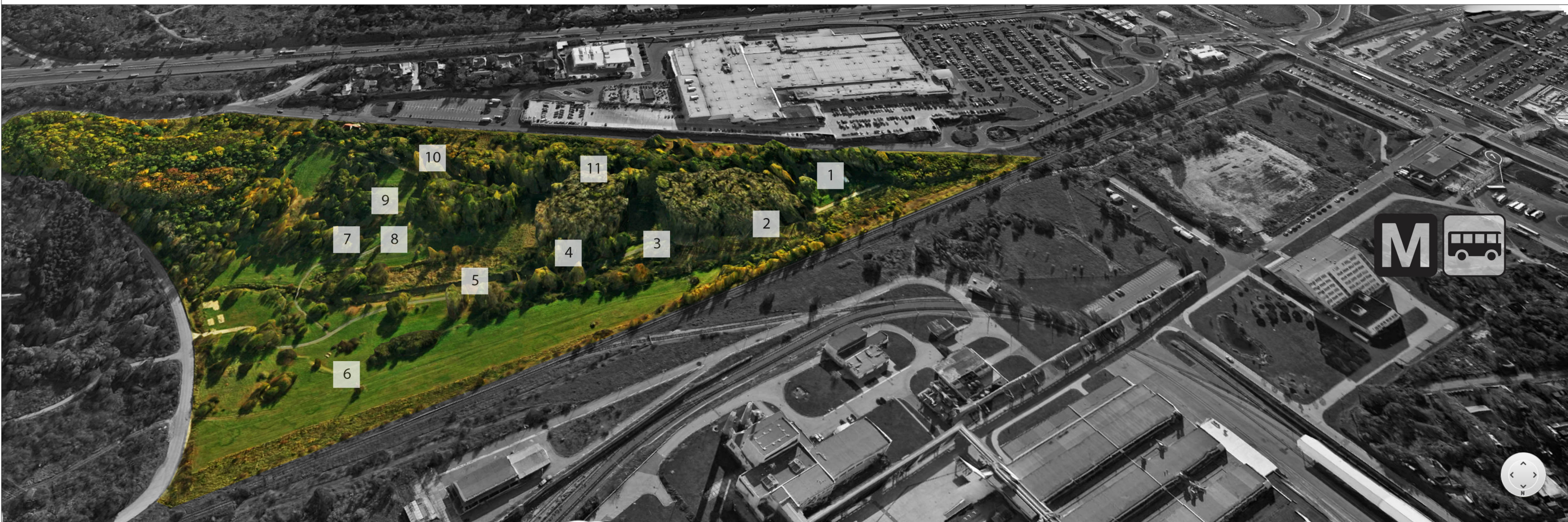

PRAHA - ROZMÍSTĚNÍ HŘBITOVŮ

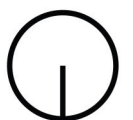

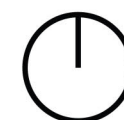

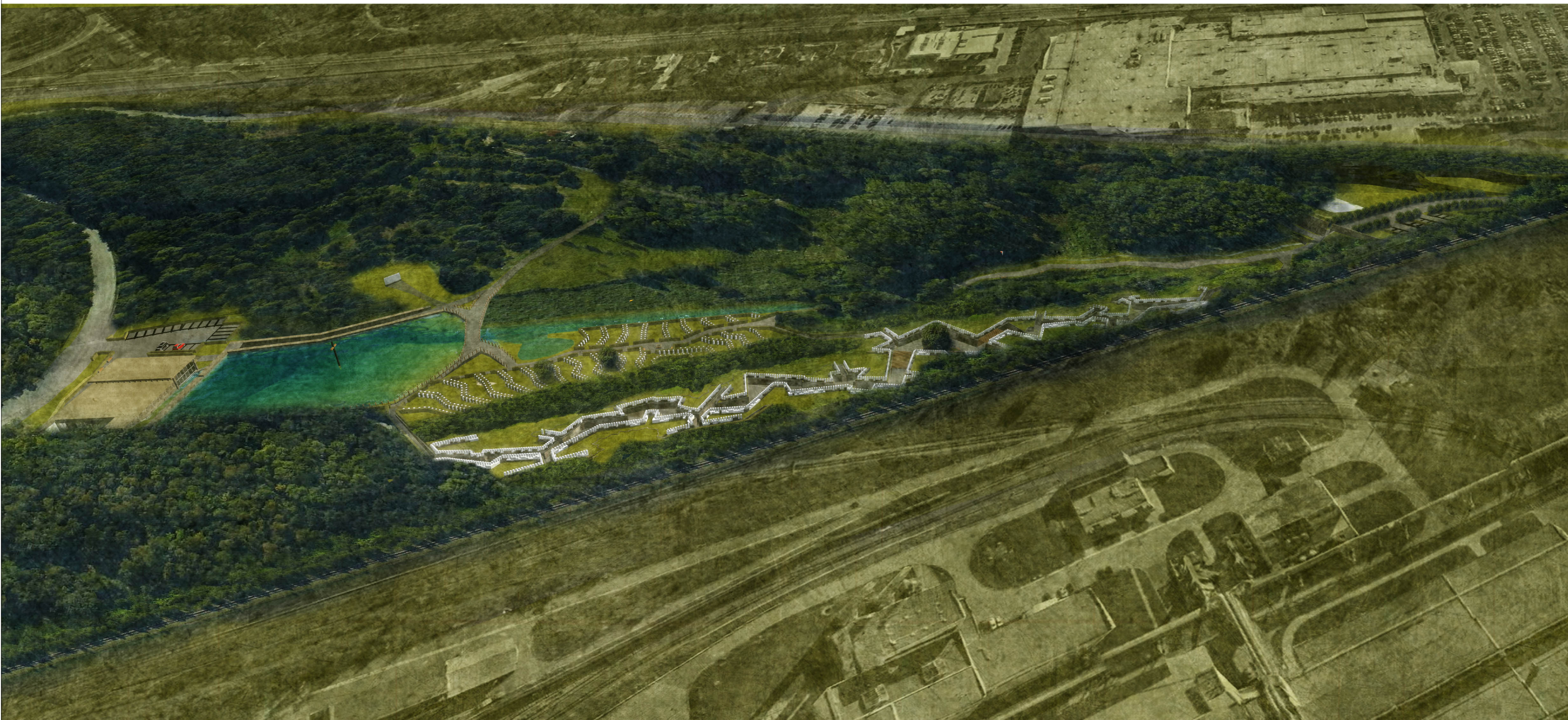
CHARAKTER ÚZEMÍ

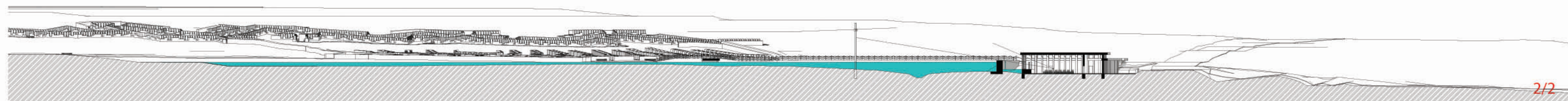
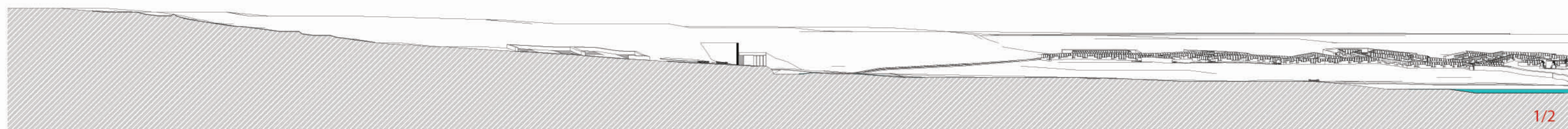
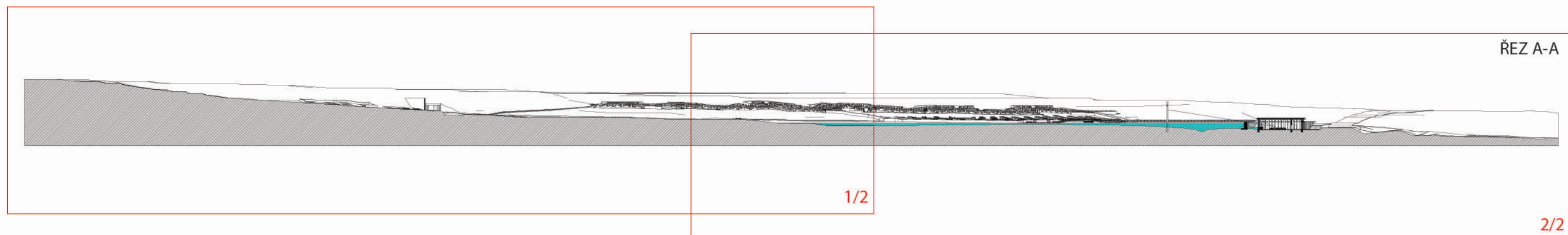

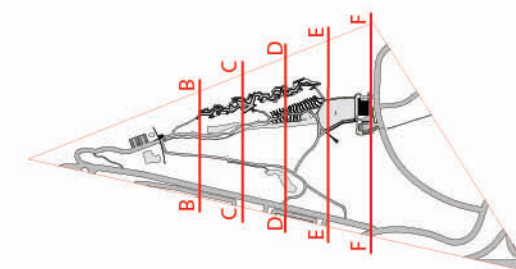
SITUACE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ M=1:2000

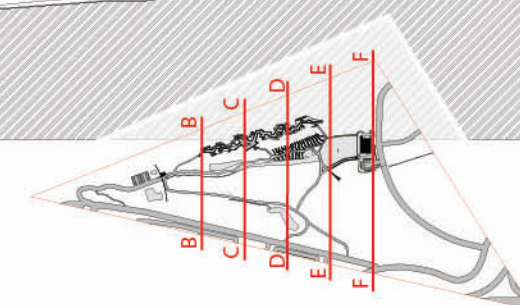

PODÉLNÝ ŘEZ ÚZEMÍM M=1:2000, 2x 1:1000

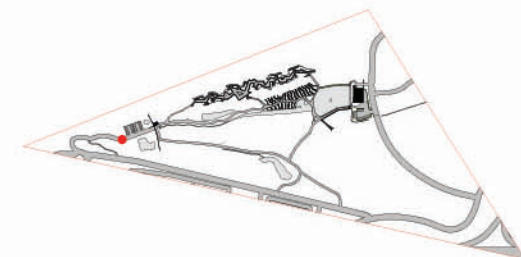

PŘÍČNÉ ŘEZY ÚZEMÍM M=1:1000

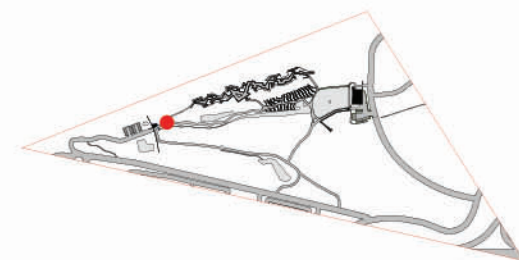

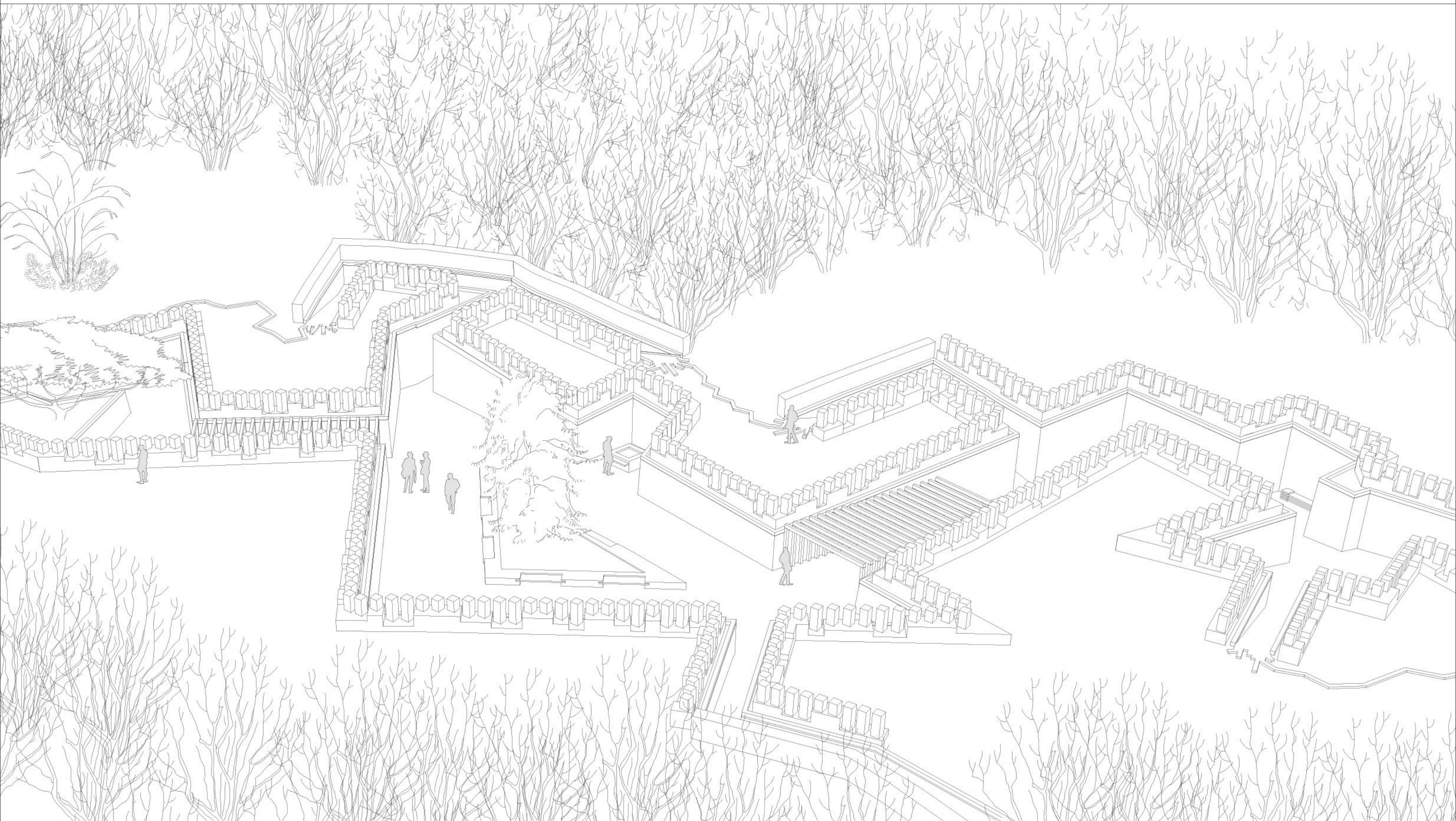
VIZUALIZACE U HLAVNÍ VSTUPNÍ BRÁNY

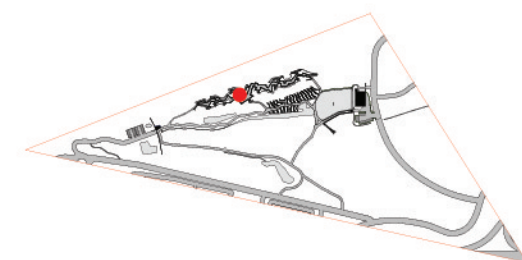

ROZCESTÍ KOLUMBÁRIUM A MOKŘINY

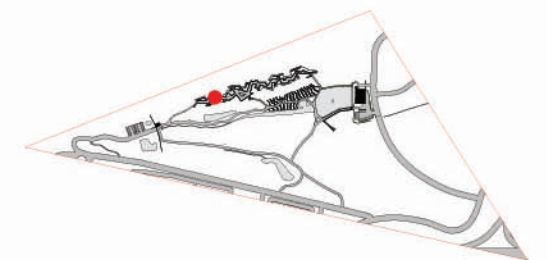

PTAČÍ PERSPEKTIVA UZLU KOLUMBÁRIA

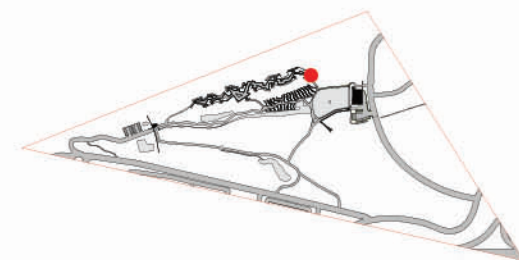

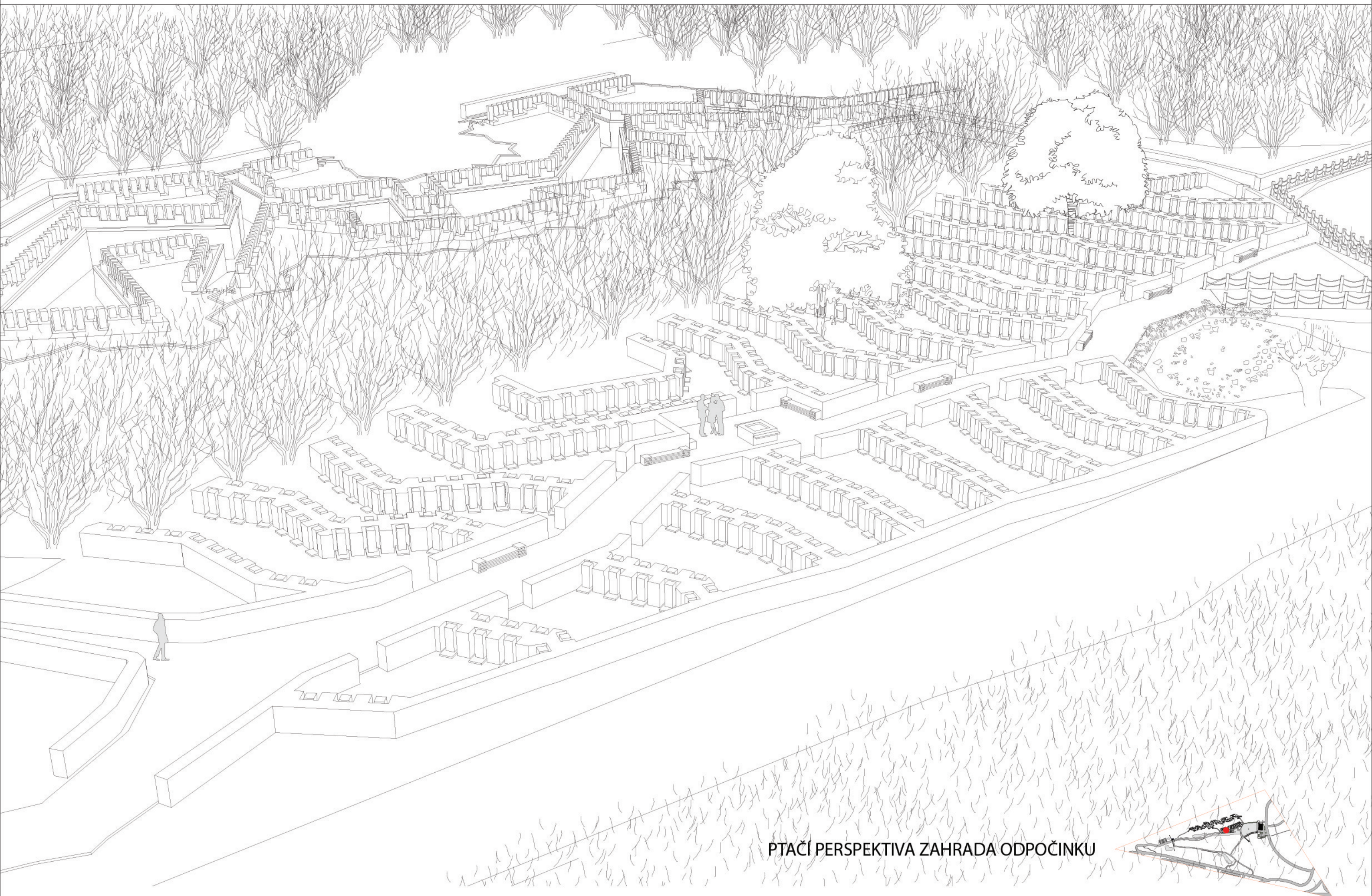
VIZUALIZACE ZÁŘEZEM KOLUMBÁRIA

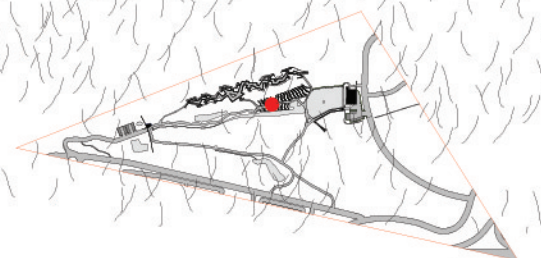

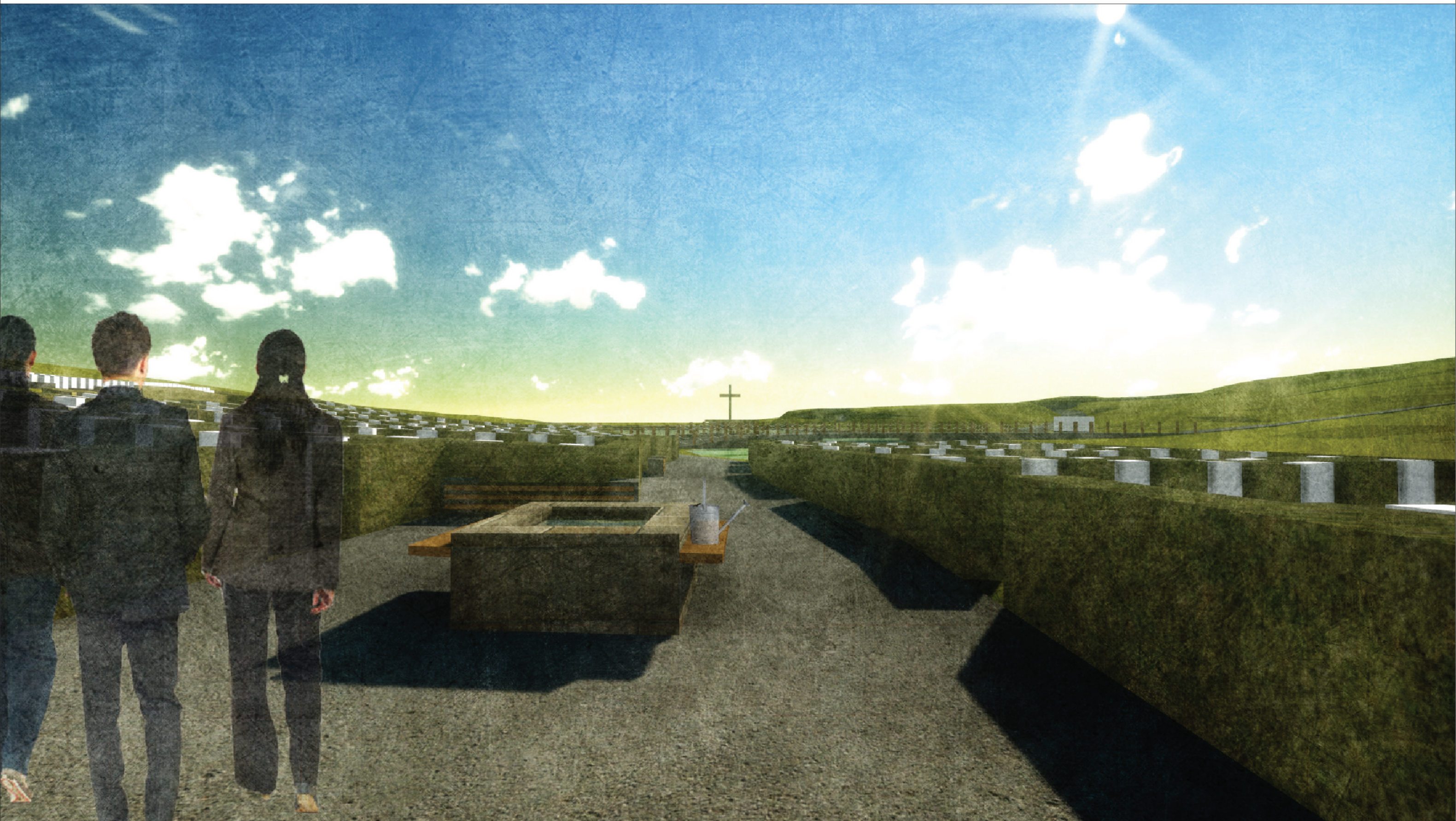
VÝCHOD Z KOLUMBÁRIA

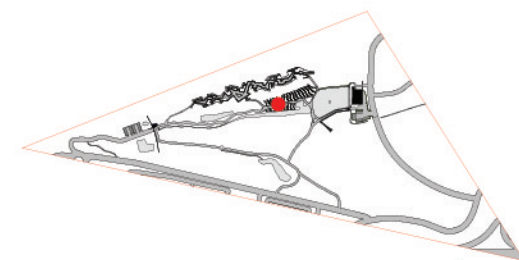

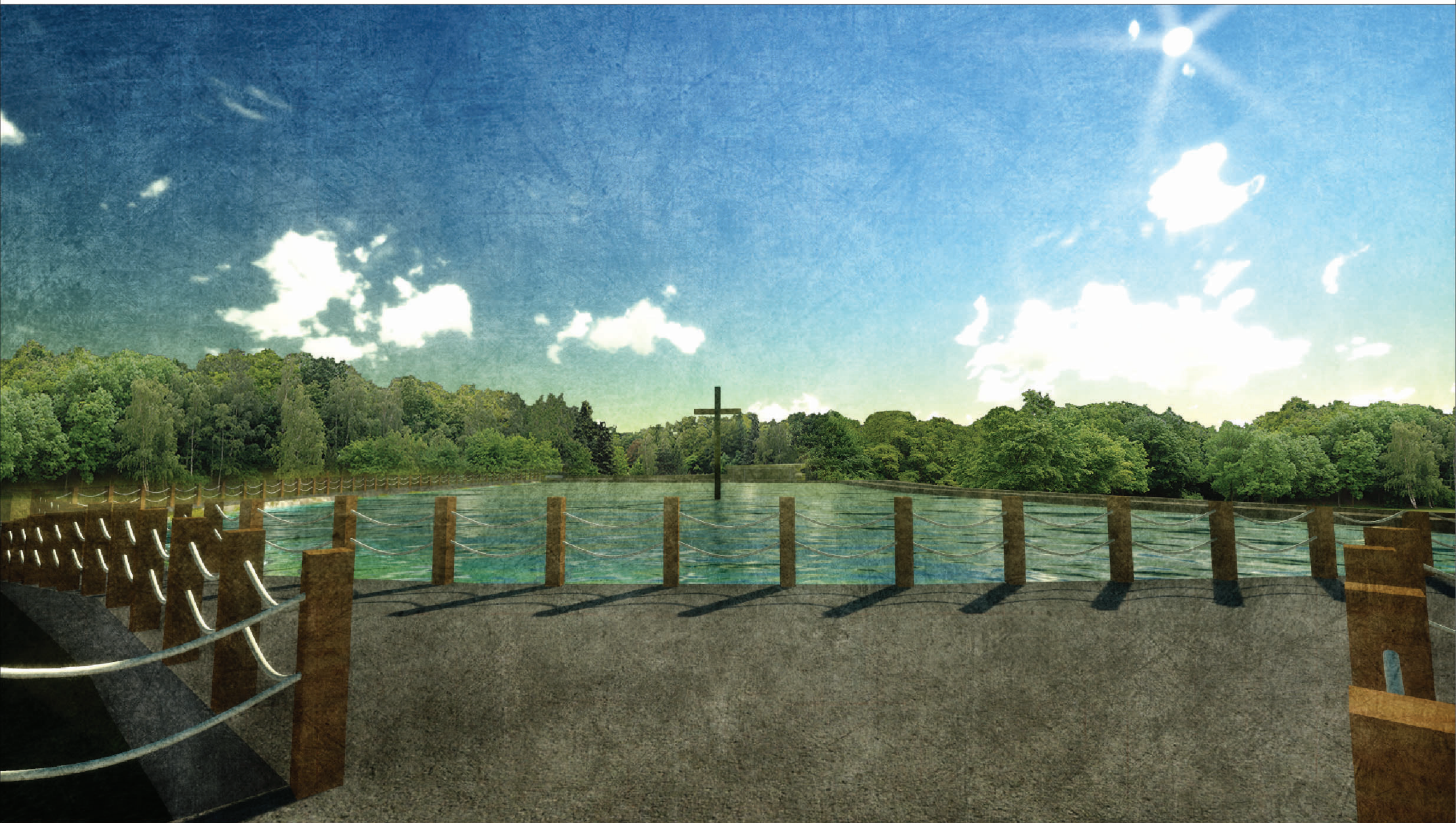
PTAČÍ PERSPEKTIVA ZAHRA DA ODPOČINKU

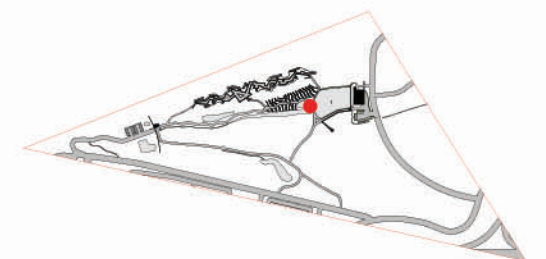

VIZUALIZACE ZAHRADE ODPOČINKU

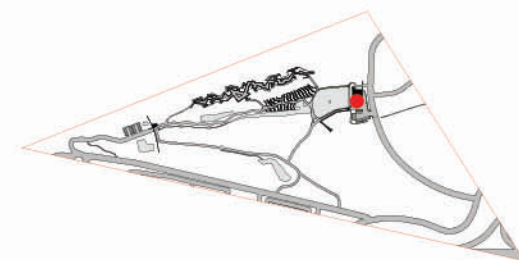

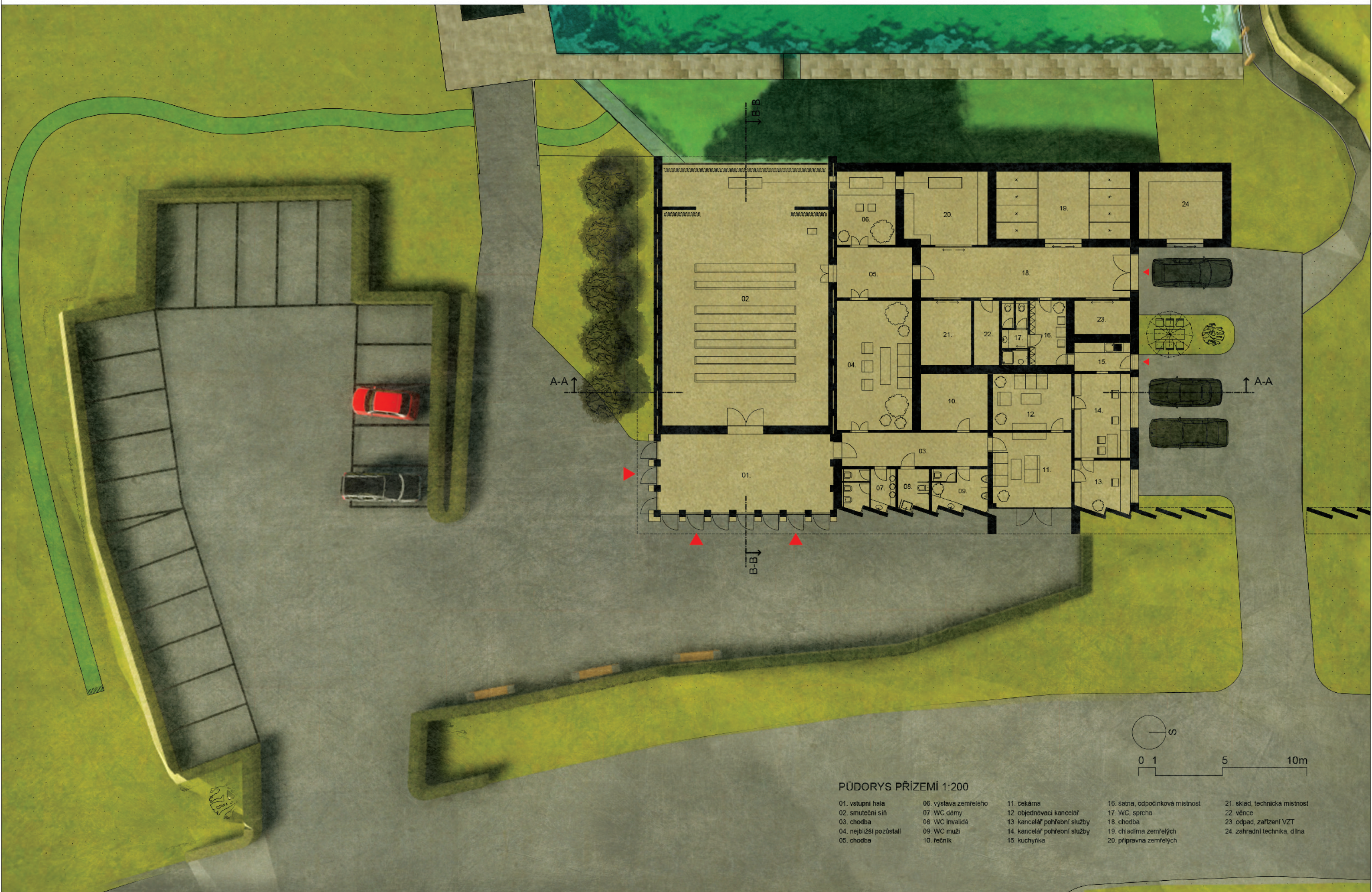
VIZUALIZACE PŘEHRADA

SMUTEŠNÍ SÍŇ - SÁL

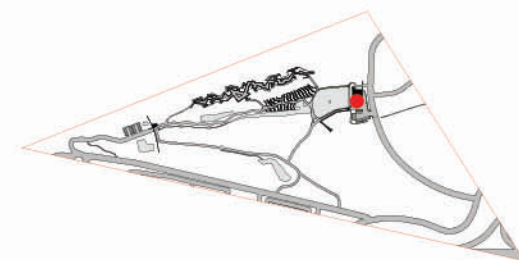

PŮDORYS PŘÍZEMÍ 1:200

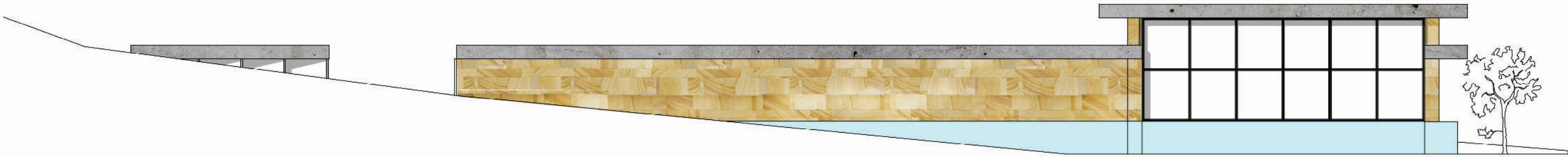
01. vstupní hala	06. výstava zemědělo	11. čekárna	16. šatna, odpočinková místnost	21. sklad, technická místnost
02. smuteční síň	07. WC damy	12. objednávací kancelář	17. WC, sprcha	22. věnce
03. chodba	08. WC invalidé	13. kancelář pohřební služby	18. chodba	23. odpad, zařízení VZT
04. nejbližší pozůstalí	09. WC muži	14. kancelář pohřební služby	19. chladárna zemědělo	24. zahradní technika, dílna
05. chodba	10. rečník	15. kuchyňka	20. příprava zemědělo	

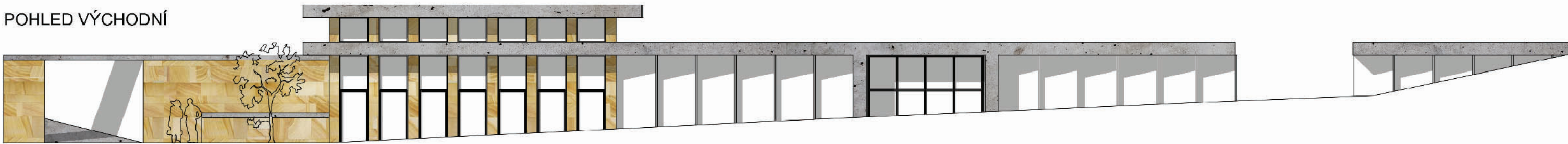
SMUTEŠNÍ SÍŇ - SÁL

POHLED ZÁPADNÍ

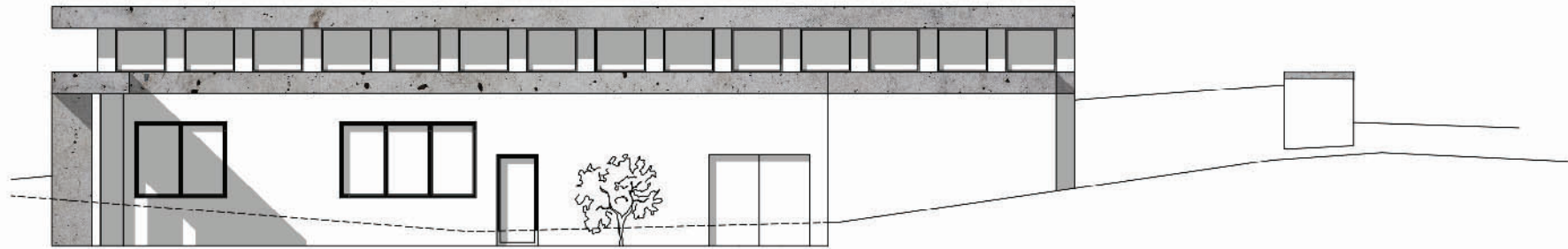
POHLED VÝCHODNÍ

POHLED JIŽNÍ

POHLED SEVERNÍ

POHLEDY SMUTEČNÍ SÍŇ 1:150

